

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

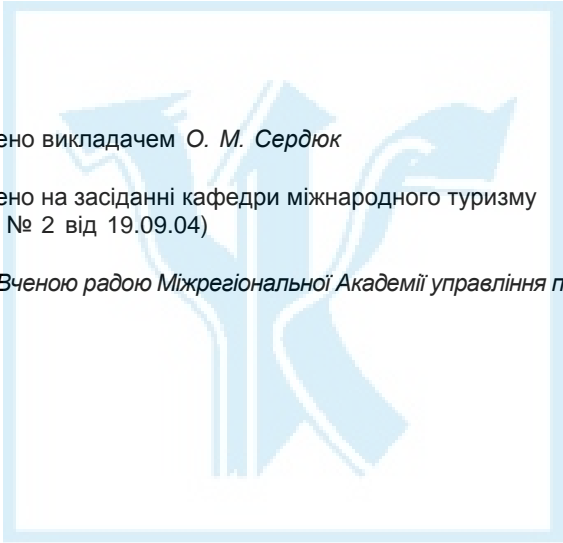
**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

“ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ”

(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено викладачем *О. М. Сердюк*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного туризму
(протокол № 2 від 19.09.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Сердюк О. М. Навчальна програма дисципліни “Організація екскурсійних послуг” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Організація екскурсійних послуг”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма дисципліни “Організація екскурсійних послуг” розрахована на студентів, які навчаються за спеціальністю “Туризм”.

Мета курсу — сформувати у студентів знання з історії, теорії та практики екскурсійної справи. Предметом вивчення дисципліни є теоретичні й практичні основи створення, проведення екскурсії та контроль за якістю екскурсії.

Опанувавши дисципліну студенти повинні *знати*:

- історію екскурсійної справи;
- методичні прийоми організації та проведення різних видів екскурсій;
- методичне забезпечення екскурсій;

вміти:

- створювати і проводити екскурсії;
- організовувати екскурсійну роботу;
- складати необхідну методичну документацію;
- здійснювати контроль за якістю екскурсій.

Методика вивчення предмета базується на основі поєднання теоретичних і практичних знань.

Теоретичні заняття можуть проводитися у вигляді уроків-лекцій, евристичних бесід, проблемних семінарів, уроків на виробництві тощо.

Метою практичних занять є закріплення теоретичних знань і набуття практичних умінь і навичок із відповідних розділів предмета. Вони передбачають розв’язання задач і вправ, виконання розрахунково-графічних робіт, аналіз виробничих ситуацій, проведення ділових і рольових ігор, конференцій і екскурсій, набуття навичок розв’язання завдань технологічного рівня.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ”

№ пор.	Назва теми
1	Вступ до курсу
2	Екскурсія, її сутність
3	Методика підготовки екскурсії
4	Методика проведення екскурсії
5	Техніка ведення екскурсії
6	Особливості проведення різних видів екскурсій
7	Диференційний підхід до екскурсійного обслуговування
8	Професійна майстерність екскурсовода
9	Якість екскурсії, засоби її оцінки

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ”

Тема 1. Вступ до курсу

Розвиток екскурсійної справи в Україні: історія та сучасність.
Предмет і завдання курсу. Місце та роль курсу в системі підготовки спеціалістів в галузі туризму. Наукова, навчальна і методична література.

Література [1; 4; 5; 14; 17]

Тема 2. Екскурсія, її сутність

Поняття екскурсії. Основні ознаки екскурсії.
Екскурсійний метод. Екскурсійний аналіз. Рух, показ і розповідь — основні елементи екскурсії, їх співвідношення та взаємозв'язок.

Тематика екскурсій. Розвиток тематики екскурсій залежно від екскурсійних можливостей краю, наявності та характеру

екскурсійних об'єктів. Резерви розширення тематики екскурсій. Оглядові (багатопланові) екскурсії.

Література [1; 4; 5; 14; 17]

Тема 3. Методика підготовки екскурсій

Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. Творча група, її склад. Колективний характер роботи. Функції керівника. Розподіл і виконання обов'язків членів групи. Термін підготовки екскурсії.

Основні етапи підготовки екскурсії: визначення мети і завдання екскурсії; вибір теми; відбір літератури за темою та складання бібліографії; знаходження інших джерел фактичних матеріалів; вивчення джерел; знайомство з експозиціями і фондами музеїв, картинних галерей і виставок за темою; відбір і вивчення екскурсійних об'єктів; складання маршруту екскурсії; об'їзд (обхід) маршруту; підготовка (написання) контрольного тексту; комплектування "портфеля екскурсовода"; відбір і перевірка на практиці методичних прийомів проведення екскурсії; складання технологічної карти екскурсії; рецензування контрольного тексту і технологічної карти; прийняття (здавання) екскурсії.

Індивідуальний текст екскурсії, його особливості. Структура тексту.

Література [1; 4; 7; 10; 11; 14; 20]

Тема 4. Методика проведення екскурсії

Методичні прийоми в екскурсії як засіб дій екскурсовода. Класифікація методичних прийомів, розподіл на групи та їх призначення: прийоми встановлення та закріплення контактів між екскурсоводом і екскурсантами; прийоми привернення та збереження уваги екскурсантів; прийоми, що сприяють запам'ятовуванню та розумінню матеріалу; прийоми оживлення матеріалу; прийоми, що спрямовані на створення умов для ефектив-

ного проведення екскурсії; прийоми безпосереднього ведення екскурсії.

Методичні прийоми показу. Методичний прийом руху. Методичні прийоми розповіді. Особливі методичні прийоми. Прийоми демонстрації наочних матеріалів.

Література [1; 4; 5; 7; 19; 20]

Тема 5. Техніка ведення екскурсії

Вимоги до техніки ведення екскурсії. Знайомство екскурсовода з групою.

Вихід екскурсантів з транспорту. Розміщення групи біля об'єкта. Переміщення екскурсантів. Темп руху групи. Повернення екскурсантів до транспорту. Вибір місця для екскурсовода на екскурсії. Використання мікрофону. Контроль за часом. Адресний характер розповіді екскурсовода. Використання індивідуального тексту (карток) під час проведення екскурсії. Відповіді на запитання екскурсантів. Паузи в екскурсії. Техніка використання "портфеля екскурсовода", магнітофонних записів, платівок тощо. Елементи ритуалу в екскурсії.

Література [1; 4; 5; 11]

Тема 6. Особливості проведення різних видів екскурсій

Характерні особливості проведення міських (пішохідних і з використанням транспорту), замських, музейних, виробничих, комплексних екскурсій.

Особливості проведення екскурсії за різною тематикою.

Література [1; 3; 13; 21]

Тема 7. Диференційний підхід до екскурсійного обслуговування

Суть, основа і принцип диференційного підходу. Соціально-демографічні та соціально-професійні основи диференціації (стать, вік, національність, освіта, професійна діяльність); со-

ціально-психологічні фактори (інтереси, традиції, звички). Формування різних груп екскурсантів.

Особливості підготовки та проведення екскурсій для дітей, молоді, для місцевого населення, туристів, індивідуальних учасників.

Література [1; 3; 6; 18]

Тема 8. Професійна майстерність екскурсовода

Поняття “професійна майстерність екскурсовода”. Вимоги до екскурсовода, його права та обов’язки. Особистість екскурсовода. Вміння і навички екскурсовода, їх формування. Мова екскурсовода. Невербальні засоби мовлення. Психологічні завдання екскурсовода: формування та підтримання інтересу до екскурсії, організація уваги на екскурсії. Педагогічна діяльність екскурсовода. Підвищення кваліфікації екскурсовода.

Література [3–6; 9; 12; 15; 16]

Тема 9. Якість екскурсії, засоби її оцінки

Прослуховування екскурсії як найважливіший вид контролю за якістю проведення екскурсії. Методика прослуховування. Основні критерії оцінки екскурсії. Методика розбору екскурсії. Аналіз карток прослуховування. Рецензування методичної документації екскурсії.

Література [3; 8]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти виконують контрольну роботу. Номер варіанта завдання для контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра номера залікової книжки “3”, то студент вибирає варіант 3.

Для послідовного й чіткого викладу матеріалу слід скласти план роботи.

Під час виконання контрольної роботи необхідно використовувати джерела, наведені в навчальній програмі і рекомендовані на лекціях, а також підручники та нормативні акти, що відповідають темі роботи.

Обсяг контрольної роботи має становити щонайбільше 20 сторінок формату А4. Контрольна робота повинна містити вступ, основну частину, висновки. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, вказати дату виконання і поставити підпис.

Після перевірки контрольної роботи і одержання позитивної оцінки, студент допускається до екзамену.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Основні визначення та ознаки екскурсії.
2. Підготовка тексту екскурсії. Контрольний та індивідуальний тексти екскурсії.
3. Характерні особливості проведення екскурсій:
 - а) міських;
 - б) замських;
 - в) музейних;
 - г) виробничих;
 - д) комплексних.

Варіант 2

1. Функції екскурсії.
2. Підготовка тексту екскурсії. Контрольний та індивідуальний тексти екскурсії.
3. Особливості проведення екскурсій за різною тематикою.

Варіант 3

1. Екскурсійний метод.
2. Комплектування “портфеля екскурсовода”.
3. Типологія екскурсійних груп.

Варіант 4

1. Екскурсійний аналіз.
2. Складання технологічної карти.
3. Особливості підготовки та проведення екскурсій для різних груп екскурсантів.

Варіант 5

1. Класифікація екскурсій.
2. Поняття методичного прийому. Класифікація методичних прийомів, розподіл на групи за їх призначенням.
3. Вимоги до екскурсовода, його права та обов'язки. Особистість екскурсовода.

Варіант 6

1. Тематика екскурсій.
2. Методичні прийоми показу.
3. Складові професійної майстерності екскурсовода.

Варіант 7

1. Основні етапи підготовки екскурсії, їх послідовність.
2. Методичний прийом руху.
3. Культура і техніка мови екскурсовода. Невербальні засоби мовлення.

Варіант 8

1. Визначення мети екскурсії, вибір теми. Відбір і вивчення джерел — літературних, архівних, статистичних тощо.
2. Методичні прийоми розповіді.
3. Педагогічна діяльність екскурсовода.

Варіант 9

1. Відбір і вивчення екскурсійних об'єктів, критерії їх оцінки.
2. Особливі методичні прийоми.
3. Формування та підтримання інтересу до екскурсії.

Варіант 10

1. Складання маршруту екскурсії. Об'їзд (обхід) маршруту.
2. Прийоми демонстрації наочних матеріалів.
3. Засоби активізації уваги на екскурсії.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Основні визначення та ознаки екскурсії.
2. Функції екскурсії.
3. Екскурсійний метод.
4. Екскурсійний аналіз.
5. Класифікація екскурсій.
6. Тематика екскурсій.
7. Організація розробки процесу нової екскурсії. Робота творчої групи.
8. Основні етапи підготовки екскурсії, їх послідовність.
9. Визначення мети екскурсії, вибір теми.
10. Відбір і вивчення джерел — літературних, архівних, статистичних тощо.
11. Відбір і вивчення екскурсійних об'єктів, критерії їх оцінки.
12. Складання маршруту екскурсії. Об'їзд (обхід) маршруту.
13. Підготовка тексту екскурсії. Контрольний та індивідуальний тексти екскурсії.
14. Комплектування “портфеля екскурсовода”.
15. Складання технологічної карти.
16. Поняття “Методичний прийом”. Класифікація методичних прийомів, розподіл на групи за їх призначенням.
17. Методичні прийоми показу.
18. Методичний прийом руху.

19. Методичні прийоми розповіді.
20. Особливі методичні прийоми.
21. Прийоми демонстрації наочних матеріалів.
22. Знайомство екскурсовода з групою. Забезпечення порядку у транспорті та під час виходу до об'єктів.
23. Розміщення групи біля об'єкта. Вибір місця для екскурсовода.
24. Переміщення екскурсантів. Темп руху групи.
25. Використання екскурсоводом індивідуального тексту, "портфеля екскурсовода".
26. Відповіді на запитання екскурсантів.
27. Використання мікрофону та інших технічних засобів.
28. Характерні особливості проведення екскурсій: міських, замських, музейних, виробничих, комплексних.
29. Особливості проведення екскурсій за різною тематикою.
30. Принцип диференційного підходу, його суть.
31. Типологія екскурсійних груп.
32. Особливості підготовки та проведення екскурсій для різних груп екскурсантів.
33. Вимоги до екскурсовода, його права й обов'язки. Особистість екскурсовода.
34. Складові професійної майстерності екскурсовода.
35. Культура та техніка мови екскурсовода. Невербальні засоби мовлення.
36. Педагогічна діяльність екскурсовода.
37. Формування та підтримання інтересу до екскурсії.
38. Засоби активізації уваги на екскурсії.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Гецевич Н. А.* Основи екскурсоведення. — Минск: Изд-во "Университетское", 1988. — С. 3–38.
2. *Григорьева Г. А., Краско А. В.* Архитектурно-градостроительные экскурсии. — М.: ЦРИБ "Турист", 1988. — 39 с.
3. *Дьякова Р. А., Емельянов Б. В., Пасечный П. С.* Основы экскурсоведения. — М.: Просвещение, 1985. — С. 204–224.

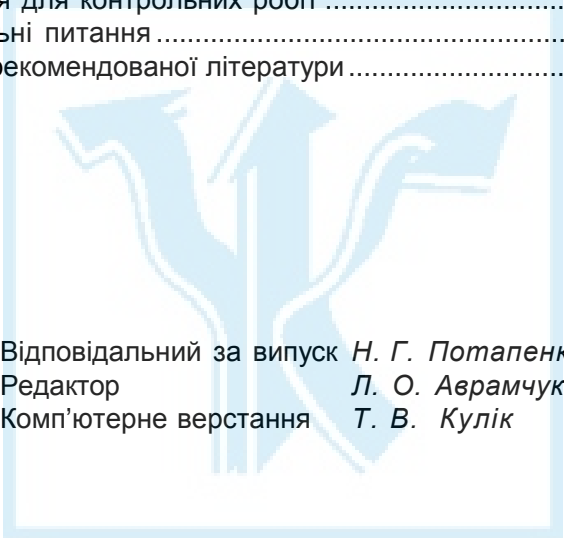
4. *Емельянов Б. В.* Профессиональное мастерство экскурсовода: Учеб. пособие. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1986. — С. 26–44.
5. *Емельянов Б. В.* Экскурсия — неотъемлемая часть идейно-воспитательной работы: Учеб. пособие. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1984. — 112 с.
6. *Емельянов Б. В.* Экскурсоведение: Учеб. пособие. В 3 ч. — Ч. 2. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1992. — 121 с.
7. *Использование памятников истории и культуры в экскурсиях: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист”, 1976. — 48 с.
8. *Контроль за качеством экскурсий: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист”, 1985. — 72 с.
9. *Методические рекомендации по использованию элементов психологии в экскурсиях.* — М.: ЦРИБ “Турист”, 1980. — 47 с.
10. *Музейная экспозиция в городской экскурсии: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист”. 1978. — 32 с.
11. *Наглядность в экскурсии: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист” 1986. — 29 с.
12. *Науменко Г. Ф.* Методика организации непрерывного обучения экскурсоводов: Учеб. пособие. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1991. — 62 с.
13. *Организация и проведение циклов экскурсий: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист”, 1984. — 38 с.
14. *Основы туристской деятельности: Учебник.* — М., 1992. — С. 99–111.
15. *Особенности и средства показа в экскурсии: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист”, 1980. — 31 с.
16. *Рассказ на экскурсии: Метод. рекомендации.* — М.: ЦРИБ “Турист”, 1981. — 40 с.
17. *Сичинава В. А.* Экскурсионная работа: Пособие для учителей. — М.: Просвещение, 1981. — С. 3–21.

18. *Экскурсия* — активная форма организации культурного досуга: Метод. рекомендации. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1987. — 99 с.
19. *Экскурсия* как педагогический процесс: Метод. рекомендации. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1983. — С. 18–24.
20. *Элементы* логики в экскурсиях: Метод. рекомендации. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1982. — С. 3–12.
21. *Эстетическое* воспитание на экскурсиях: Метод. рекомендации. — М.: ЦРИБ “Турист”, 1986. — 60 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Організація екскурсійних послуг”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Організація екскурсійних послуг”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	7
Завдання для контрольних робіт	8
Контрольні питання	10
Список рекомендованої літератури	11

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *Л. О. Аврамчук*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

Зам. № ВКЦ-2191

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП